

T: +31 (0)40 269 81 11
E: info@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Holding B.V.
Postbus 182, 5600 AD Eindhoven
Dr. Holtropaan 23, 5652 XR Eindhoven
Nederland

Aan: Monitoring Commissie Corporate Governance
Per e-mail: secretariaat@mccg.nl

Eindhoven, 14 april 2022

Kenmerk: BS 22-076
Betreft: Reactie op consultatiedocument voorstellen voor actualisatie van de
Nederlandse corporate governance code

Geachte leden van de Monitoring Commissie Corporate Governance,

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van uw voorstellen tot actualisatie van de Nederlandse corporate governance code (hierna: de Code) en voorzien u hierbij van onze reactie.

Wij onderschrijven de groeiende noodzaak om de transitie naar duurzaam ondernemen te stimuleren. Positief en passend in de maatschappelijke ontwikkelingen is dat bij de actualisatie van de Code aandacht is besteed aan ESG-aspecten. Aan de andere kant missen wij aandacht voor andere actuele thema's, zoals cybersecurity, alsmede het verstevigen van de totale verantwoordingsketen. Wij gaan hierna uitgebreider in op deze punten.

Daarnaast missen wij in de aanpassingen een gevoel van urgentie om de Code naar een volgend niveau te brengen en meer en concretere sturing te geven. De Code zou vooruitstrevend invulling moeten geven op actuele thema's en daarmee getuigen van maatschappelijke sensitiviteit. De Code is immers bij uitstek een instrument om te innoveren, door ambitieuzer te zijn dan (aangekondigde) wet- en regelgeving.

Tot slot zijn wij van mening dat de reikwijdte van de Code mag worden vergroot. Immers, good governance is niet alleen voor beursfondsen van belang, maar in feite voor alle ondernemingen. In de praktijk zien wij dat veel andere organisaties (een variant op) de Code al toepassen. Echter, om aansluiting te houden met gangbare begrippen, pleiten wij ervoor de Code van toepassing te laten zijn voor alle organisaties van openbaar belang (artikel 2 Wta). Hierbij is het niet de bedoeling verplichtingen één op één 'door te leggen' op andere entiteiten in de waardeketen, zoals toeleverende mkb-ondernemingen. Ook hierop gaan wij hierna in.

Duurzaam ondernemen

Wij vinden het belangrijk om de transitie naar duurzaam ondernemen te stimuleren, ook als dit via wet- en regelgeving wordt bewerkstelligd.

Er zijn inmiddels meerdere voorstellen op Europees niveau - zoals de Corporate Sustainability Reporting Directive (hierna: CSRD) - die tot doel hebben om de duurzame transitie van ondernemingen te bevorderen. In dat licht vinden wij het passend dat ook in de geactualiseerde

Code aandacht is voor ESG, mits hierdoor geen strijdigheden ontstaan met de Europese ontwikkelingen.

In de wet is verankerd dat bestuurders zich bij de invulling van hun taak dienen te richten naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. In de toelichting op de wijzigingen voor actualisatie is het volgende opgenomen: “Vennootschappen kunnen er desgewenst voor kiezen om, al dan niet in hun statuten of als onderdeel van hun strategie, een “purpose” te formuleren. Een purpose kan bijvoorbeeld weergeven welk doel de vennootschap en de met haar verbonden onderneming nastreven in de samenleving, en welke beginselen en waarden als leidraad gelden voor de vennootschap.”

Bepalingen waarin naar voren komt dat ESG onderdeel dient te zijn van de strategie zien wij ook terug in Europese wet- en regelgeving. Zo is in het voorstel voor de “Directive on Corporate Sustainability Due Diligence” (hierna: CSDD) bepaald dat bestuurders en commissarissen rekening moeten houden met de duurzaamheid van hun besluiten (en hiervoor ook aansprakelijk kunnen worden gesteld). In de CSRD is opgenomen dat gerapporteerd moet worden over de uitvoering van aspecten van de bedrijfsstrategie die invloed hebben op of worden beïnvloed door duurzaamheidsaspecten, door ondernemingen gestelde duurzaamheidsaspecten én de rol van het bestuur met betrekking tot deze duurzaamheidsaspecten.

Door deze Europese richtlijnen wordt duurzaamheid uiteindelijk onderdeel van de strategie en de taak van het bestuur. Een “purpose” als onderdeel van de strategie is daarom niet vernieuwend, tenzij hier verdergaande invulling aan wordt gegeven, door dit bijvoorbeeld te definiëren als ‘responsible citizen’ of expliciet de maatschappelijke zorgplicht te noemen. Internationaal kan in dit kader worden gekeken naar de Zuid Afrikaanse Corporate Governance Code waarin de ondernemingsleiding moet zorgen dat de vennootschap een ‘responsible citizen’ is en zich als zodanig gedraagt. Of naar de Franse wet die het mogelijk maakt om in de statuten het doel (“purpose” of “raison d’être”) van de vennootschap te formuleren. Zo’n “purpose” geeft vervolgens richting aan de besluitvorming van de vennootschap. Wij benadrukken dat de bestuursautonomie voldoende gewaarborgd moet worden.

Het zou vooruitstrevend zijn om de taakopdracht van bestuurders en commissarissen te verbreden door in de Code een maatschappelijke zorgplicht -op het gebied van ESG- toe te voegen en het niet te laten bij het vrijblijvend benoemen hiervan in de toelichting. De “comply or explainsystematiek” van de Code leent zich hier bij uitstek voor. Indien een bepaling (nog) te ambitieus is of de onderneming om een andere reden niet kan voldoen, kan dit immers worden toegelicht.

Tot slot bij dit onderwerp nog het volgende. Dat de Code van toepassing is op beursgenoteerde ondernemingen, betekent niet dat de reikwijdte van de geactualiseerde Code beperkt blijft tot deze ondernemingen. In de praktijk worden juridische verplichtingen veelal “doorgelegd” in de hele waardeketen, denk hierbij aan contractuele verplichtingen in inkoopcontracten of algemene voorwaarden. Het opnemen van verplichtingen op het gebied van ESG kan betekenen dat ondernemingen die goederen of diensten leveren aan beursgenoteerde ondernemingen, zoals mkb-ondernemingen, worden geconfronteerd met nieuwe voorschriften. Deze voorschriften komen bovenop de al op Europees niveau aangekondigde verplichtingen, zoals de hierboven aangehaalde CSRD en de CSDD. In laatstgenoemd Europees voorstel wordt de positie van mkb-ondernemingen erkend en wordt voorzien in maatregelen om onevenredige lastenverzwaringen voor mkb-ondernemingen in de waardeketen te beperken.

Wij pleiten er dan ook voor om in de Code concrete richtsnoeren op te nemen hoe verplichtingen op dit gebied 'doorgelegd' mogen worden, zonder een onevenredige verzwaring van de lasten in de waardeketen voor mkb-ondernemingen.

We missen aandacht voor cybersecurity

De keuze voor onderwerpen als ESG en diversiteit en inclusie komt ons daarnaast selectief over. Waarom wordt er in de geactualiseerde Code geen aandacht besteed aan evenzo relevante maatschappelijke onderwerpen, zoals cybersecurity en digitalisering?

Uit alle onderzoeken naar impactvolle risico's bij organisaties staat cybercrime bij de toprisico's als bedreiging voor continuïteit en reputatieschade. Dit toont aan dat het bestuur van een vennootschap er niet aan ontkomt om cybersecurity te integreren in het bestaande interne beheersings- en risicosysteem van de vennootschap.

Wij stellen daarom voor om bij paragraaf 1.2 Risicobeheersing en aanverwante onderdelen van de Code het belang hiervan tot uitdrukking te brengen en het bewustzijn van cyberrisico's expliciet te benoemen.

Daarnaast geven wij ter overweging mee om specifieke deskundigheidsvereisten op het gebied van technologische kennis - zoals deze voor auditcommissies voor financiële verslaggeving bestaan - op te nemen in de geactualiseerde Code. Ook kan gedacht worden aan de mogelijkheid tot het aanstellen van een risicocommissie of technologie commissie waar de IT-governance rondom cybersecurity wordt ondergebracht.

Rol in verantwoordingsketen

Wij vinden het een gemiste kans dat de aanbeveling tot invoering van een verklaring omtrent risicobeheersing - zoals voorgesteld in het rapport 'Versterking Verantwoordingsketen' - niet is opgenomen. In dat rapport wordt een zorgvuldige analyse gemaakt van risicobeheersings- en controlesystemen en in control statements in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, uitmondend in het advies tot het invoeren van een verklaring omtrent risicobeheersing, inhoudend dat het bestuur dient te verklaren of en in hoeverre de entiteit beschikt over effectieve en adequate risicobeheersings- en controlesystemen van operationele-, compliance- en verslaggevingsrisico's. Dit zou een stap verder gaan dan de meer vrijblijvende bepalingen die nu zijn opgenomen de paragrafen 1.4.2 en 1.4.3 van de Code en die zich nu - in de praktijk - overwegend beperken tot de financiële (verslaggevings)risico's. Hierbij zou ook een meer duidelijke rol voor de accountant passen om zekerheid te verschaffen met betrekking tot deze verklaring van het bestuur omtrent risicobeheersing.

In uw consultatiedocument wordt het niet overnemen van de aanbeveling gemotiveerd door het 'in control statement' als een controversieel onderwerp te benoemen dat nadere discussie behoeft, terwijl de bevindingen van het onderzoek in het rapport 'Versterking Verantwoordingsketen' daar zeker geen aanleiding toe geven. Door deze aanbeveling niet op te volgen worden kansen gemist om een volgende fase van ontwikkeling in te zetten in de verantwoording van het bestuur over continuïteitsrisico's en frauderisico's. Onderwerpen waarvan bekend is dat zij nog steeds aanleiding geven tot een structurele verwachtingskloof, die zich daardoor ook uitstrekt tot de rol van de accountant in relatie tot deze risico's. Deze impasse is alleen echt te doorbreken als het bestuur zich uitgebreider en diepgaander verantwoordt over de beheersing van deze risico's. We zien op dit moment bij het NBA, de beroepsorganisatie van accountants, gedurfde ontwikkelingen om via de controleverklaring

meer transparantie te betrachten met betrekking tot de controle van frauderisico's en continuïteitrisico's. Echter, échte transparantie over de beheersing van frauderisico's en continuïteitsrisico's kan pas ontstaan als de bestuurders zich primair verantwoorden over de door hen onderkende risico's op dit vlak, de wijze waarop zij de beheersing daarvan hebben vormgegeven en tot welke bevindingen en resultaten dat heeft geleid, waarna de accountant deze verantwoording kan controleren en daarbij zijn oordeel verstrekt. Pas dan zal het ook mogelijk zijn om de eerder gememoreerde verwachtingskloof significant te beperken. Die kans wordt nu gemist.

Uiteraard zijn wij steeds tot een nadere toelichting bereid.

Met vriendelijke groet,

BDO Holding
namens deze

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'R' followed by several loops and a final flourish.

René Nelis
Voorzitter Raad van Bestuur